

مطالعه‌ی وضعیت نفت و گاز در کشورهای اوپک

امروزه بیش از ۷۰ درصد انرژی مورد نیاز انسان را نفت و گاز تأمین می‌کند. هدف کشورهای دست یافتن به میزانی از رشد و توسعه اقتصادی است که بتواند رفاه و پیشرفت آن کشور را تأمین نماید. رسیدن به این هدف نیازمند برخورداری و بهره‌وری از دو عامل مهم در تولید ملی و داخلی یعنی سرمایه و انرژی است. به بیان دیگر، رفاه، نیازمند رشد اقتصادی و رشد اقتصادی نیازمند برخورداری از سرمایه و به‌ویژه انرژی است. در حال حاضر، تجارت نفت خام از نظر ارزش پولی، درصد قابل توجهی از مجموع تجارت جهانی را به خود اختصاص داده که در مقایسه با سایر کالاهای تجاری، اهمیت آن در تأمین سرمایه برای کشورهای دارای نفت و در جهت رشد اقتصادی بیش‌تر نمایان می‌شود.

از طرفی، تشکیل سازمان بزرگ کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) از جمله اقدامات مهم و اساسی دارندگان نفت و گاز بوده که به نوبه خود از ارزش و اهمیت خاصی برخوردار است. البته از جمله اهداف مهم این سازمان ایجاد ثبات در بازار جهانی نفت است، اما ضرورت فراهم کردن درآمد مناسب از محل صدور نفت به‌عنوان مهمترین منبع درآمد ارزی برای تأمین نیازهای داخلی، پیشرفت و توسعه کشورهای عضو و به‌ویژه تأمین سرمایه‌ی لازم برای توسعه بخش بالادستی نفت در این کشورها از دیگر اهداف مهم این سازمان به‌شمار می‌رود. ایران به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اعضای اوپک با منابع عظیم نفت و گاز، برنامه‌هایی را برای حفظ موقعیت و ارتقای جایگاه خود در این سازمان و نقش موثرتر در بازارهای جهانی نفت و گاز دنبال می‌کند.

در این مقاله، آخرین وضعیت نفت و گاز در کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)، با نگاه ویژه به جایگاه کنونی ایران در این سازمان، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

واژگان کلیدی | نفت و گاز، اوپک، ایران

مقدمه

اوپک در سپتامبر سال ۱۹۶۰ میلادی با امضای قراردادی در بغداد، توسط پنج کشور ایران، عراق، کویت، عربستان و ونزوئلا تأسیس شد. پس از تأسیس اوپک از سوی بنیانگذاران آن، کشورهای قطر (۱۹۶۱)، اندونزی و لیبی (۱۹۶۲)، امارات متحده عربی (۱۹۶۷)، الجزایر (۱۹۶۹)، نیجریه (۱۹۷۱)، اکوادور (۱۹۷۳)، گابن (۱۹۷۵) و آنگولا (۲۰۰۷) به آن ملحق شدند. اما از دسامبر ۱۹۹۲ تا اکتبر ۲۰۰۷، اکوادور عضویت خود در اوپک را به حالت تعلیق

در آورد، گابن نیز در سال ۱۹۹۵ به عضویت خود خاتمه داد و عضویت موثر اندونزی در ژانویه ۲۰۰۹ به حالت تعلیق درآمد. در حال حاضر، سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) در مجموع ۱۲ عضو دارد. در مقاله حاضر، وضعیت ذخایر نفتی و تولید

*نویسنده‌ی عهده‌دار مکاتبات (Golchinpour@nioc.ir)

۲۰۱۳، تولید نفت خام اکوادور ۵۲۶ هزار بشکه در روز، مصرف داخلی نفت آن حدود ۲۷۰ هزار بشکه در روز، صادرات نفت خام این کشور حدود ۳۸۸ هزار بشکه در روز و صادرات فراورده‌های نفتی آن حدود ۲۰ هزار بشکه در روز اعلام شده است. مجموع ذخایر اثبات شده نفت اکوادور نیز حدود ۸ میلیارد و ۸۳۲ میلیون بشکه است. ایران بر اساس گزارش سال ۲۰۱۳ سازمان مطالعات انرژی آمریکا، دارای چهارمین رتبه ذخایر اثبات شده نفت و اولین رتبه ذخایر گاز طبیعی در جهان است. ایران به‌عنوان یکی از اعضای اوپک، در سال ۲۰۱۳ از نظر بر خورداری از مجموع

و مصرف کشورهای عضو اوپک مورد بررسی قرار گرفته است.

الجزایر یکی از کشورهای مهم تولیدکننده نفت و گاز و یکی از اعضای اوپک است. در سال ۲۰۱۰، الجزایر چهارمین تولیدکننده نفت خام در آفریقا پس از نیجریه، آنگولا و لیبی بوده است. این کشور در سال ۲۰۱۰ میلادی، جایگاه هشتمین تولیدکننده بزرگ گاز طبیعی در جهان و سومین تأمین‌کننده گاز اروپا را به‌دست آورد. مجموع ذخایر اثبات شده نفت خام الجزایر تا ژانویه ۲۰۱۳ حدود ۱۲/۲ میلیارد بشکه برآورد شده است. الجزایر در سال ۲۰۱۳ به‌طور متوسط روزانه حدود یک میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه نفت خام تولید و ۷۴۴ هزار بشکه از آن را صادر کرده است. بزرگترین بازار صادراتی نفت این کشور منطقه اروپاست.

جمهوری آنگولا دومین تولیدکننده نفت در آفریقا است که در بخش جنوبی آفریقا و در ساحل اقیانوس اطلس قرار دارد. جمعیت این کشور حدود ۱۹ میلیون نفر است. بخش مهمی از اقتصاد آنگولا وابسته به نفت است به‌طوری که تولید و صادرات نفت، نیمی از تولید ناخالص داخلی و ۹۰ درصد از صادرات این کشور را در بر می‌گیرد. در سال ۲۰۱۳، تولید نفت خام آنگولا حدود یک میلیون و ۷۰۱ هزار بشکه در روز، مصرف داخلی آن حدود ۱۲۸ هزار بشکه در روز، صادرات نفت خام حدود یک میلیون و ۶۶۹ هزار بشکه در روز و صادرات فراورده‌های نفتی آنگولا ۳۳ هزار بشکه در روز اعلام شده است. بر اساس بولتن آماری اوپک در سال ۲۰۱۴، مجموع ذخایر اثبات شده نفت آنگولا حدود ۹ میلیارد بشکه است.

اکوادور با مساحتی حدود ۲۸۴ هزار کیلومتر مربع و جمعیتی بالغ بر ۱۵/۷۷ میلیون نفر در آمریکای لاتین و در ساحل غربی اقیانوس آرام قرار گرفته است. در سال

۱ | مهمترین اطلاعات اقتصادی و نفتی کشور الجزایر در سال ۲۰۱۳ [۲]

موضوع	واحد	مقدار
جمعیت	میلیون نفر	۳۸/۲۹۷
مساحت	هزار کیلومتر مربع	۲۳۸۲
تولید ناخالص داخلی	میلیارد دلار	۲۲۳/۸۵۷
ذخایر اثبات شده نفت خام	میلیارد بشکه	۱۲/۲۰
ذخایر اثبات شده گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب	۴۵۰۴
تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۱۲۰۳
تولید گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۷۹/۶۴۷
ظرفیت پالایشگاه	هزار بشکه در روز	۶۵۱
مصرف نفت	هزار بشکه در روز	۳۷۷
صادرات نفت خام	هزار بشکه در روز	۷۴۴
صادرات فراورده های نفتی	هزار بشکه در روز	۴۵۳
صادرات گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۴۶/۷۰۸

۲ | مهمترین اطلاعات اقتصادی و نفتی کشور آنگولا در سال ۲۰۱۳ [۲]

موضوع	واحد	مقدار
جمعیت	میلیون نفر	۱۹/۱۸۴
مساحت	هزار کیلومتر مربع	۱۲۴۸
تولید ناخالص داخلی	میلیارد دلار	۱۲۰/۵۰۹
ذخایر اثبات شده نفت خام	میلیارد بشکه	۹/۰۱۱
ذخایر اثبات شده گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب	۲۷۵
تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۱۷۰۱
تولید گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۰/۹۲۵
ظرفیت پالایشگاه	هزار بشکه در روز	۳۹
مصرف نفت	هزار بشکه در روز	۱۲۸
صادرات نفت خام	هزار بشکه در روز	۱۶۶۹
صادرات فراورده های نفتی	هزار بشکه در روز	۳۳
صادرات گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۰/۵۱۷

ذخایر نفت و گاز در رتبه اول جهان قرار دارد به طوری که با حدود ۱۵۷ میلیارد بشکه ذخایر نفتی اثبات شده، ۱۰/۶ درصد از کل ذخایر نفت خام جهان و بیش از ۱۲/۵ درصد از ذخایر اوپک را داراست. بر اساس گزارش‌های منتشره از سوی اکونومیست (Economist Intelligence Unit) صادرات نفت، حدود ۸۰ درصد از کل درآمد حاصل از صادرات ایران و ۵۰ تا ۶۰ درصد از درآمد دولت را تشکیل می‌دهد. ایران با مصرف داخلی حدود ۱/۷ میلیون بشکه در روز نفت خام در سال ۲۰۱۳، پس از عربستان سعودی دومین کشور مصرف کننده عمده نفت در خاورمیانه بوده است. در گذشته و قبل از شدت یافتن اعمال تحریم‌های یک جانبه علیه ایران، ظرفیت پالایشگاه‌های ایران توان پاسخ گویی برای تأمین مصارف داخلی کشور را نداشت و به خصوص در بخش بنزین به شدت وابسته به واردات محصولات نفتی تصفیه شده بود، اما در واکنش به تحریم‌های بین‌المللی و با استفاده از توان متخصصین داخلی، به سرعت ظرفیت پالایشگاه‌های داخلی خود را گسترش داد. خوش بختانه هم‌اکنون ایران در شرایطی است که علاوه بر تأمین کامل نیاز داخلی، در آینده‌ی نه چندان دور به یکی از صادرکنندگان عمده بنزین تبدیل خواهد شد.

میانگین تولید نفت خام ایران تا پایان سال ۲۰۱۳، سه میلیون و ۵۷۵ هزار بشکه در روز بوده که ۴/۴ درصد کم‌تر از سال ۲۰۱۲ می‌باشد و دومین تولیدکننده بزرگ نفت اوپک است. همچنین، براساس اعلام اوپک، ذخایر اثبات شده نفت خام ایران تا پایان سال ۲۰۱۳ میلادی ۱۵۷ میلیارد و ۸۰۰ میلیون بشکه بوده که نسبت به ذخایر ۱۵۷ میلیارد و ۳۰۰ میلیون بشکه آن در سال ۲۰۱۲ میلادی، ۰/۳ درصد افزایش داشته است. گزارش اوپک همچنین نشان می‌دهد

که ایران ۳۴ تریلیون و ۲۰ میلیارد مترمکعب ذخایر اثبات شده گاز در اختیار دارد که نسبت به سال پیش از آن، ۰/۷ درصد افزایش یافته است. ایران بنابه اعلام اوپک دومین دارنده بزرگ ذخایر گازی در جهان است در حالی که شرکت بی‌پی به تازگی در بررسی آماری سالانه خود، ایران را در صدر فهرست دارندگان ذخایر گازی جهان قرار داده است. بی‌پی در گزارش خود اعلام کرده است که ایران با ۳۳ تریلیون و ۸۰۰ میلیارد متر مکعب ذخایر گاز در پایان سال ۲۰۱۳ میلادی، از روسیه که ۳۱ تریلیون و ۳ میلیارد متر مکعب ذخایر گاز در اختیار داشته، پیشی گرفته است. اوپک همچنین

۳ | مهمترین اطلاعات اقتصادی و نفتی کشور اکوادور در سال ۲۰۱۳ [۲]

موضوع	واحد	مقدار
جمعیت	میلیون نفر	۱۵/۷۷۵
مساحت	هزار کیلومتر مربع	۲۸۴
تولید ناخالص داخلی	میلیارد دلار	۹۳/۵۷۷
ذخایر نفت خام اثبات شده	میلیارد بشکه	۸/۸۳۲
ذخایر گاز طبیعی اثبات شده	میلیارد متر مکعب	۶
تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۵۲۶
تولید گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۰/۵۱۵
ظرفیت پالایشگاه	هزار بشکه در روز	۱۹۱
مصرف نفت	هزار بشکه در روز	۲۷۰
صادرات نفت خام	هزار بشکه در روز	۳۸۸
صادرات فرآورده های نفتی	هزار بشکه در روز	۲۰
صادرات گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	-

۴ | مهمترین اطلاعات اقتصادی و نفتی کشور ایران در سال ۲۰۱۳ [۲]

موضوع	واحد	مقدار
جمعیت	میلیون نفر	۷۷/۰۹۷
مساحت	هزار کیلومتر مربع	۱۶۴۸
تولید ناخالص داخلی	میلیارد دلار	۳۶۶/۲۵۸
ذخایر نفت خام اثبات شده	میلیارد بشکه	۱۵۷/۸۰۰
ذخایر گاز طبیعی اثبات شده	میلیارد متر مکعب	۳۴۰۲۰
تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۳۵۷۵
تولید گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۱۹۹/۲۹۳
ظرفیت پالایشگاه	هزار بشکه در روز	۱۷۱۵
مصرف نفت	هزار بشکه در روز	۱۷۷۶
صادرات نفت خام	هزار بشکه در روز	۱۲۱۵
صادرات فرآورده های نفتی	هزار بشکه در روز	۳۹۴
صادرات گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۹/۳۰۷

عراق در سال ۲۰۱۳، روزانه ۲/۳۹۰ میلیون بشکه نفت خام صادر کرده که حدود ۲/۱ میلیون بشکه در روز از طریق بنادر عراق در خلیج فارس و مابقی از طریق خط لوله عراق - ترکیه در شمال آن کشور انجام شده است. در مجموع نیز، در سال ۲۰۱۲ صادرات نفت خام این کشور ۸۴ درصد از کل درآمدهای ارزی حاصل از تجارت خارجی عراق را به خود اختصاص داده است. کویت نیز همانند سایر همسایگان آن به شدت وابسته به درآمدهای حاصل از صادرات نفت است به طوری که نیمی از تولید ناخالص داخلی و ۹۵ درصد

در گزارش خود اعلام کرده که ایران در سال گذشته میلادی، به طور میانگین، روزانه یک میلیون و ۲۱۵ هزار بشکه نفت خام به کشورهای مختلف صادر نموده است. منطقه آسیا-اقیانوسیه، عمده ترین مقصد صادرات آن بوده، به طوری که روزانه یک میلیون و ۸۵ هزار بشکه نفت ایران راهی آن منطقه شده است. ایران روزانه ۱۲۸ هزار بشکه نفت به قاره اروپا و ۲ هزار بشکه نفت به قاره آفریقا صادر کرده است. به علاوه، در سال گذشته میلادی، ایران در مجموع، روزانه ۳۹۴ هزار بشکه انواع فرآورده های نفتی صادر کرده که همه آنها، راهی بازار آسیا - اقیانوسیه شده است. آمارهای اوپک نشان می دهد که ایران در سال ۲۰۱۳ میلادی روزانه ۹ میلیارد و ۳۰۷ میلیون مترمکعب گاز صادر کرده که ۱/۷ درصد نسبت به سال ۲۰۱۲ میلادی بیشتر است. ظرفیت پالایش نفت ایران نیز در سال گذشته میلادی، یک میلیون و ۷۱۵ هزار بشکه در روز بوده که نسبت به سال ۲۰۱۲ میلادی، تغییری نداشته است.

عراق دارای بزرگترین ذخایر اثبات شده نفت خام جهان پس از ونزوئلا، عربستان سعودی، کانادا و ایران است. اما علی رغم برخورداری از ذخایر بزرگ اثبات شده نفت خام، افزایش تولید نفت عراق به دلیل محدودیت در زیرساخت های انتقال و صدور و همچنین، اختلافات سیاسی موجود در این کشور با کندی پیش می رود. بر اساس جدول ۵- ذخایر نفتی اثبات شده عراق در سال ۲۰۱۳، حدود ۱۴۴ میلیارد بشکه و تولید آن نیز به طور متوسط ۲ میلیون و ۹۸۰ هزار بشکه در روز گزارش شده است. در سال ۲۰۱۳ میلادی، عراق ششمین صادرکننده بزرگ مایعات نفتی (نفت خام و میعانات نفتی) در جهان بوده و بیشتر صادرات نفت این کشور نیز به نواحی آسیا - اقیانوسیه و اروپا تحویل داده شده است.

جدول ۵ | مهمترین اطلاعات اقتصادی و نفتی کشور عراق در سال ۲۰۱۳ [۲]

موضوع	واحد	مقدار
جمعیت	میلیون نفر	۳۵/۰۹۶
مساحت	هزار کیلومتر مربع	۴۳۸
تولید ناخالص داخلی	میلیارد دلار	۲۲۹/۳۲۷
ذخایر نفت خام اثبات شده	میلیارد بشکه	۱۴۴/۲۱۱
ذخایر گاز طبیعی اثبات شده	میلیارد متر مکعب	۳۱۵۸
تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۲۹۸۰
تولید گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۱/۱۷۹
ظرفیت پالایشگاه	هزار بشکه در روز	۸۳۰
مصرف نفت	هزار بشکه در روز	۸۳۵
صادرات نفت خام	هزار بشکه در روز	۲۳۹۰
صادرات فرآورده های نفتی	هزار بشکه در روز	۶۵
صادرات گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	-

جدول ۶ | مهمترین اطلاعات اقتصادی و نفتی کشور کویت در سال ۲۰۱۳ [۲]

موضوع	واحد	مقدار
جمعیت	میلیون نفر	۳/۹۵۵
مساحت	هزار کیلومتر مربع	۱۸
تولید ناخالص داخلی	میلیارد دلار	۱۸۴/۰۳۱
ذخایر نفت خام اثبات شده	میلیارد بشکه	۱۰۱/۵۰۰
ذخایر گاز طبیعی اثبات شده	میلیارد متر مکعب	۱۷۸۴
تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۲۹۲۵
تولید گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۱۶/۳۱۱
ظرفیت پالایشگاه	هزار بشکه در روز	۹۳۶
مصرف نفت	هزار بشکه در روز	۳۸۳
صادرات نفت خام	هزار بشکه در روز	۲۰۵۸
صادرات فرآورده های نفتی	هزار بشکه در روز	۸۰۵
صادرات گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	-

از درآمدهای دولت از این طریق تأمین می‌شود. ذخایر اثبات شده نفت کویت، محدود در مرزهای داخلی آن کشور ۱۰/۵ میلیارد بشکه اعلام شده که تقریباً ۷ درصد از مجموع ذخایر نفت خام جهان است. کویت دارای یک میدان مشترک با کشور عربستان است که دارای ۵ میلیارد بشکه ذخایر نفتی اثبات شده است. با در نظر گرفتن سهم کویت از نفت این منطقه، حجم کل ذخایر نفتی این کشور ۱۰۴ میلیارد بشکه برآورد می‌شود. براساس بولتن آماری سال ۲۰۱۴ منتشره از سوی سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)، تولید نفت خام کویت حدود ۲ میلیون و ۹۲۵ میلیون بشکه در روز، مصرف داخلی نفت آن، حدود ۳۸۳ هزار بشکه در روز، صادرات نفت خام حدود ۲ میلیون و ۵۸ هزار بشکه در روز و صادرات فرآورده‌های نفتی آن، بالغ بر ۸۰۰ هزار بشکه در روز اعلام شده است.

لیبی با جمعیتی حدود ۶ میلیون نفر، در شمال آفریقا واقع شده و بیش از یک چهارم از جمعیت این کشور در پایتخت آن زندگی می‌کنند. اقتصاد لیبی شدیداً به درآمدهای نفتی وابسته است به طوری که صادرات نفتی، ۹۵ درصد از درآمدهای صادراتی این کشور را در بر گرفته و حدود یک چهارم از تولید ناخالص داخلی آن را تشکیل می‌دهد. براساس بولتن آماری سال ۲۰۱۴ اوپک، تولید نفت خام لیبی در سال ۲۰۱۳ حدود ۹۹۳ هزار بشکه در روز، مصرف داخلی نفت حدود ۲۵۰ هزار بشکه در روز، صادرات نفت خام ۵۸۹ هزار بشکه در روز و صادرات فرآورده‌های نفتی آن بالغ بر ۷۶ هزار بشکه در روز بوده است. براساس گزارش فوق، مجموع ذخایر اثبات شده نفت لیبی حدود ۴۸ میلیارد بشکه است. نیجریه با جمعیت ۱۷۲ میلیون نفری، پرجمعیت‌ترین کشور در میان اعضای اوپک به‌شمار می‌رود. این کشور در خلیج

گینه و در ساحل غربی آفریقا قرار گرفته است. بخش نفت ۲۰ درصد از تولید ناخالص داخلی، ۹۵ درصد از درآمدهای ارزی خارجی و حدود ۶۵ درصد از درآمدهای بودجه‌ای نیجریه را تشکیل می‌دهد. براساس بولتن آماری سال ۲۰۱۴ اوپک، تولید نفت خام نیجریه در سال ۲۰۱۳ حدود یک میلیون و ۷۵۴ هزار بشکه در روز، مصرف داخلی آن حدود ۳۸۵ هزار بشکه در روز، صادرات نفت خام حدود ۲ میلیون و ۱۹۳ هزار بشکه در روز و صادرات فرآورده‌های نفتی بالغ بر ۲۳ هزار بشکه در روز اعلام شده است. مجموع ذخایر اثبات شده نفت نیجریه نیز حدود ۳۷ میلیارد بشکه

۷ | مهمترین اطلاعات اقتصادی و نفتی کشور لیبی در سال ۲۰۱۳ [۲]

موضوع	واحد	مقدار
جمعیت	میلیون نفر	۶/۲۹۸
مساحت	هزار کیلومتر مربع	۱۷۶۰
تولید ناخالص داخلی	میلیارد دلار	۷۳/۷۵۵
ذخایر نفت خام اثبات شده	میلیارد بشکه	۴۸/۳۶۳
ذخایر گاز طبیعی اثبات شده	میلیارد متر مکعب	۱۵۰۶
تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۹۹۳
تولید گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۱۸/۴۶۳
ظرفیت پالایشگاه	هزار بشکه در روز	۳۸۰
مصرف نفت	هزار بشکه در روز	۲۵۰
صادرات نفت خام	هزار بشکه در روز	۵۸۹
صادرات فرآورده‌های نفتی	هزار بشکه در روز	۷۶
صادرات گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۵/۵۱۳

۸ | مهمترین اطلاعات اقتصادی و نفتی کشور نیجریه در سال ۲۰۱۳ [۲]

موضوع	واحد	مقدار
جمعیت	میلیون نفر	۱۷۲/۲۹۴
مساحت	هزار کیلومتر مربع	۹۲۴
تولید ناخالص داخلی	میلیارد دلار	۵۱۵/۷۸۷
ذخایر نفت خام اثبات شده	میلیارد بشکه	۳۷/۰۷۰
ذخایر گاز طبیعی اثبات شده	میلیارد متر مکعب	۵۱۱
تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۱۷۵۴
تولید گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۳۸/۴۱۱
ظرفیت پالایشگاه	هزار بشکه در روز	۴۴۵
مصرف نفت	هزار بشکه در روز	۳۸۵
صادرات نفت خام	هزار بشکه در روز	۲۱۹۳
صادرات فرآورده‌های نفتی	هزار بشکه در روز	۲۳
صادرات گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۲۴/۵۴۳

می باشد.

قطر با مساحتی حدود ۱۲ هزار کیلومتر مربع و جمعیتی بالغ بر دو میلیون نفر، کوچکترین کشور عضو اوپک از لحاظ مساحت و جمعیت است. بیش از ۶۰ درصد از تولید ناخالص داخلی، حدود ۸۵ درصد از درآمدهای حاصل از صادرات و ۷۰ درصد از درآمدهای دولت قطر از محل تولید و صادرات نفت و گاز تأمین می شود. بر اساس بولتن آماری سال ۲۰۱۴ اوپک، تولید نفت خام قطر در سال ۲۰۱۳ حدود ۷۲۴ هزار بشکه در روز، مصرف داخلی آن حدود ۱۴۷ هزار بشکه در روز، صادرات نفت خام ۵۹۹ هزار بشکه در روز و صادرات فرآورده های نفتی قطر حدود ۵۱۱ هزار بشکه در روز بوده است. بر اساس گزارش فوق، مجموع ذخایر اثبات شده نفت قطر حدود ۲۵ میلیارد و ۲۴۴ میلیون بشکه برآورد می شود.

عربستان سعودی با در اختیار داشتن حدود یک پنجم ذخایر اثبات شده نفت جهان، پس از روسیه بزرگترین تولید کننده و صادر کننده مایعات نفتی جهان در سال ۲۰۱۳ است.

این کشور همچنین با مصرف حدود ۳ میلیون بشکه نفت در روز در سال ۲۰۱۳، مقام نخست را به عنوان بزرگترین مصرف کننده نفت خاورمیانه در اختیار دارد. مجموع ذخایر اثبات شده نفت خام عربستان تا ابتدای ژانویه ۲۰۱۳ بالغ بر ۲۶۵/۸ میلیارد بشکه گزارش شده است. ظرفیت تولید نفت خام عربستان سعودی در سال ۲۰۱۳ میلادی به طور متوسط معادل ۹۶۳۷ هزار بشکه در روز گزارش شده که ۷۵۷۱ هزار بشکه را صادر کرده است.

امارات متحده عربی با ۸۴ هزار کیلومتر مربع مساحت، دارای جمعیتی در حدود ۸ میلیون نفر است که بیش از یک میلیون نفر در ابوظبی پایتخت امارات متحده

عربی زندگی می کنند. حدود ۳۰ درصد از تولید ناخالص داخلی امارات متحده عربی به طور مستقیم به نفت و گاز مربوط می شود که نسبت به بقیه همسایگان خود رقم کمتری را به خود اختصاص داده است. بر اساس بولتن آماری سال ۲۰۱۴ منتشره از سوی اوپک، در سال ۲۰۱۳ تولید نفت خام امارات حدود ۲ میلیون و ۷۹۷ هزار بشکه در روز، مصرف داخلی آن حدود ۶۵۵ هزار بشکه در روز، صادرات نفت خام این کشور ۲ میلیون و ۷۰۱ هزار بشکه در روز و صادرات فرآورده های نفتی امارات

۹ | مهمترین اطلاعات اقتصادی و نفتی کشور قطر در سال ۲۰۱۳ [۲]

موضوع	واحد	مقدار
جمعیت	میلیون نفر	۲/۰۰۵
مساحت	هزار کیلومتر مربع	۱۲
تولید ناخالص داخلی	میلیارد دلار	۲۰۲/۱۷۲
ذخایر نفت خام اثبات شده	میلیارد بشکه	۲۵/۲۴۴
ذخایر گاز طبیعی اثبات شده	میلیارد متر مکعب	۲۴۶۸۱
تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۷۲۴
تولید گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۱۷۷/۶۰۲
ظرفیت پالایشگاه	هزار بشکه در روز	۱۳۷
مصرف نفت	هزار بشکه در روز	۱۴۷
صادرات نفت خام	هزار بشکه در روز	۵۹۹
صادرات فرآورده های نفتی	هزار بشکه در روز	۵۱۱
صادرات گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۱۲۲/۸۷۴

۱۰ | مهمترین اطلاعات اقتصادی و نفتی کشور عربستان در سال ۲۰۱۳ [۲]

موضوع	واحد	مقدار
جمعیت	میلیون نفر	۲۹/۹۹۴
مساحت	هزار کیلومتر مربع	۲۱۵۰
تولید ناخالص داخلی	میلیارد دلار	۷۴۵/۲۷۳
ذخایر نفت خام اثبات شده	میلیارد بشکه	۲۶۵/۷۸۹
ذخایر گاز طبیعی اثبات شده	میلیارد متر مکعب	۸۳۱۷
تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۹۶۳۷
تولید گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۱۰۰/۰۳۰
ظرفیت پالایشگاه	هزار بشکه در روز	۲۵۰۷
مصرف نفت	هزار بشکه در روز	۲۹۹۴
صادرات نفت خام	هزار بشکه در روز	۷۵۷۱
صادرات فرآورده های نفتی	هزار بشکه در روز	۷۹۴
صادرات گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	-

پایان سال ۲۰۱۳ به ترتیب با ظرفیت تولید روزانه ۹ میلیون و ۶۳۷ هزار بشکه نفت خام و ۳ میلیون و ۵۷۵ هزار بشکه همچنان در جایگاه اول و دوم از نظر دارندگان ظرفیت تولید نفت در اوپک قرار دارند و کشورهای عراق، کویت، امارات و ونزوئلا جایگاه‌های سوم تا ششم را به خود اختصاص داده‌اند. ■

بالغ بر ۷۹۰ هزار بشکه در روز اعلام شده است. مجموع ذخایر اثبات شده نفت خام نیز حدود ۹۷ میلیارد و ۸۰۰ میلیون بشکه برآورد شده است.

ونزوئلا با مساحت ۹۱۶ هزار کیلومتر مربعی و با جمعیتی بالغ بر ۲۹ میلیون نفر در امتداد ساحل کارائیب در آمریکای جنوبی واقع شده است. در این کشور نیز درآمدهای نفتی، حدود ۹۴ درصد از درآمدهای صادراتی، بیش از ۵۰ درصد از درآمدهای بودجه‌ای دولت و حدود ۳۰ درصد از تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌دهد. بر اساس بولتن آماری سال ۲۰۱۴ اوپک، تولید نفت خام ونزوئلا حدود ۲ میلیون و ۷۸۹ هزار بشکه در روز، مصرف داخلی آن حدود ۸۳۱ هزار بشکه در روز، صادرات نفت خام این کشور یک میلیون و ۹۳۷ هزار بشکه در روز و صادرات فرآورده‌های نفتی آن، بالغ بر ۴۹۱ هزار بشکه در روز اعلام شده است. مجموع ذخایر اثبات شده نفت خام ونزوئلا نیز حدود ۲۹۸ میلیارد و ۳۵۰ میلیون بشکه اعلام شده است.

نتیجه‌گیری

بر اساس بولتن آماری سال ۲۰۱۴ اوپک، مجموع تولید نفت خام کشورهای اوپک در سال ۲۰۱۳ حدود ۳۱۶۰۴ هزار بشکه در روز و مجموع ذخایر اثبات شده نفت خام این کشورها حدود ۱۲۰۰ میلیارد بشکه می‌باشد. از طرفی، آمارهای ارائه شده توسط این سازمان نشان می‌دهد که ونزوئلا، عربستان سعودی، ایران و عراق به ترتیب جایگاه اول تا چهارم بزرگ‌ترین دارندگان ذخایر نفت خام اوپک را در اختیار دارند. این گزارش همچنین می‌افزاید که عربستان سعودی و ایران تا

۱۱ | مهمترین اطلاعات اقتصادی و نفتی کشور امارات متحده عربی در سال ۲۰۱۳ [۲]

موضوع	واحد	مقدار
جمعیت	میلیون نفر	۸/۴۶۱
مساحت	هزار کیلومتر مربع	۸۴
تولید ناخالص داخلی	میلیارد دلار	۳۹۶/۲۳۵
ذخایر نفت خام اثبات شده	میلیارد بشکه	۹۷/۸
ذخایر گاز طبیعی اثبات شده	میلیارد متر مکعب	۶۰۹۱
تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۲۷۹۷
تولید گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۵۴/۶۰۰
ظرفیت پالایشگاه	هزار بشکه در روز	۷۰۷
مصرف نفت	هزار بشکه در روز	۶۵۵
صادرات نفت خام	هزار بشکه در روز	۲۷۰۱
صادرات فرآورده های نفتی	هزار بشکه در روز	۷۹۲
صادرات گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۱۵/۴۶۵

۱۲ | مهم‌ترین اطلاعات اقتصادی و نفتی کشور ونزوئلا در سال ۲۰۱۳

موضوع	واحد	مقدار
جمعیت	میلیون نفر	۲۹/۹۸۵
مساحت	هزار کیلومتر مربع	۹۱۶
تولید ناخالص داخلی	میلیارد دلار	۳۷۳/۹۷۸
ذخایر نفت خام اثبات شده	میلیارد بشکه	۲۹۸/۳۵۰
ذخایر گاز طبیعی اثبات شده	میلیارد متر مکعب	۵۵۸۱
تولید نفت خام	هزار بشکه در روز	۲۷۸۹
تولید گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	۲۱/۸۲۰
ظرفیت پالایشگاه	هزار بشکه در روز	۱۸۵۵
مصرف نفت	هزار بشکه در روز	۸۳۱
صادرات نفت خام	هزار بشکه در روز	۱۹۳۷
صادرات فرآورده های نفتی	هزار بشکه در روز	۴۹۱
صادرات گاز طبیعی	میلیارد متر مکعب در سال	-

منابع

[1] Annual statistical Bulletin OPEC 2013.

[2] Annual statistical Bulletin OPEC 2014.

[3] BP Statistical Review of World Energy, June 2014.

[4] IEA, World Energy Outlook, 2013.